

Nr. 33

Anul II.

Sibiiu.

1878.

ALBINA CARPATILOR

Apare 1 c6la și jum6tate pe sept6m6n6. ABONAMENTUL pentru Austro-Ungaria: pe an 8 fl., pe 6 luni 4 fl. 40 cr., pe 3 luni 2 fl. 40 cr.; pentru Rom6nia: pe an 20 lei., pe 6 luni 11 lei., pe 3 luni 6 lei. — Un num6r 20 cr. s6u 45 bani. — Un volum 6 6 c6le 70 cr. s6u lei 1.70. — La 10 exemplare 1 rabat. Abonamentele se fac la editorul Visarion Roman in Sibii6, la colectan6i, la oficiile postale și la t6te libr6riile.

Dr. ION AL. LĂPĂDAT,

redactorul acestei foi, și profesor la gimnasiul rom6n din Brașov

a încetat din via66 în 6 Aprilie (25 Martie) a. e., la 9 6re diminea6a dup6 un morb vehement ce l cuprinsese înainte cu dou6 luni, l6s6nd in doliu și am6r6ciune familia sa: socia cu doui mic6i orfan6i gemen6i.

Cu inima in6fr6nt6 de durere anun6i6m cetitorilor acestei foi ac6st6 tristi6 scire și regretabil6 pierdere pentru societatea rom6n6 peste tot și pentru societatea literar6 in particular.

P6n6 a putea da biografia acestui eminent profesor și literat, amintim aci numai at6t, c6 regretabilul nostru amic a fost n6scut la anul 1845 in comuna rural6 Glimb6ca din Transilvania din p6rinti ț6ran6i. Studiile și le-a f6cut in gimnasiul din Sibii6, și apoi la facult66ile din Paris și Brusela, prepar6ndu-se anume pentru profesur6 și ob6in6nd in urm6 diploma de doctor in litere. El a fost numit profesor la gimnasiul rom6n din Brașov.

R6posatul a fost unul din acei fi6 ai poporului, cari intreprind gr6ua carier6 a vie6ii in societate spriginiti numai de for6ele lor sufletesci și av6nd pururea drept devis6: lab6re și probitate.

Numele lui nu va fi nici odat6 șters din memoria celor, cari au avut ocaziunea de a admira caracterul s6u firm, inteligen6a sa rar6, inima sa nobil6 și cunoscintele sale bogate.

S6 depunem o lacrim6 pe morm6ntul s6u și s6-i dicem: etern6 fi6 memoria ta.

In urma durer6sei pierderi, redac6iunea acestei foi o prinesce provisor editorul ei Visarion Roman. Decisiunile ulterioare se vor aduce in cur6nd la cunoscinta onor. public.

Sibii6, in luna Aprilie 1878.

Editura „Albinei Carpa6ilor.“

Vięta lui Onufriu,

Roman.

de Theochar Alexi.

(Continuare.)

Acum cred că ați recunoscut și Domnia-vstr necurtenia legăturilor, care uniau pe acești ómeni. Pentru ce folos apucaseră ei calea strmb, veți ıntreba Domnia-vstr acum. Despre folosul lui Gligore și al lui Iancu, cari amndoi își făcuseră un venit, nu cred că vă veți ıdoi, r folosul Domnului Anghel era, că din prtaș supus fratelui său ce fusese pn atunci, devenise proprietarul vederat al prăvăliei, las că și venitul lui se sporise to ınt paguba creditorilor lui Gligore.

Astfel ımi esplicaı eu sensul ascuns al acestor hrtii ıntelegnd tot de odată nu numai lunga răbdare ce arăta Domnul Anghel ctr purtarea cu totul necuviincios a lui Iancu, dar pricepuı acum și pricina dragosteı Domnului Anghel ctr mine, o dragoste care mă pusese ın mirare și pe care ın orbia mea o atribuisem bunttei lui de inimă. Frums bunătate! O bunătate și o dragoste pe care o poți compara cu dragostea măcelarului pentru vitele sale, că-cı și măcelarul este tare ıngrijat de binele vitelor mai nainte de a le lua pielea și a le vinde carnea. Tot aș m iubise și Domnul Anghel, m iubise fiind-c avea de gnd a se folosi de mine, cum se folosise Gligore de Iancu. Și Domnul Anghel voia să ınșele prin ajutorul me pe creditorii si, su mai bine is pe Gligore, c-cı ın contra lui ntiser opintirile dnsului, precum se putea ıntelege din informațiunea avocatului.

La aceste gânduri m cuprinse un amar nespus. M ıntrebam c re fața mea era din acele, care incuragz pe făcătorii de rele a presupune, că vor fi ajutați ın ıntreprinderile lor mırșave, de vreme ce Domnul Anghel prinsese atâta ıncredere ın mine, cum ar fi is Domnia-sa. Apoi r m gndiam că Domnul Anghel numai ın prostia sa cea mare va fi avut acst ideie, c alt om n'ar fi cutezat a-mı ımputa un atare caracter, cum se cerea pentru asemenea fapte.

rși m ıntorsei și-mı isei, c ın cele din urmă tot nu va fi fost att de nesocotit Domnul Anghel, pentru a-mı ıncrede ıntregul viitor al familiei sale, fără să se fi ınteles cu mădularii acelei familii. ımi veni gndul, că și Elisa avea sciint despre intențiunile tatălui ei. Un gnd ınfricoșat!

Tótă dragostea acesteı fetițe, atât ctr Iancu ct și ctr mine să nu fi fost dect o speculațiune murdară, să nu fi fost dect o minciună din cele mai ticloșe?

Acest gnd dec ar fi ținut multă vreme m'ar fi ınnebunit, trebuia să sfrșesc cu el ın ori-ce mod, trebuia să vorbesc Elisei și să mă conving despre simțămintele și intențiunile ei.

ınaintea ınmormntrei nu era cu putință a vorbi ın secret cu Elisa. Sciți prea bine cum este ıntr'o casă, unde zace un mort. Acolo vin și se duc ómenii, ca la un spectacol ıntr'un loc, public, și ınc la un spectacol gratuit. Aș veniau și la noi ómenii cu crdul pentru a vedea pe Domnul Anghel, care avuse un sfrșit atât de tragic, și devenise pentru acele dóue ile dela mórte până la ınmormntare, de un renume re-care.

ın fine sosi și csul ınmormntrei.

Casele Domnului Anghel erau togmai ın dosul bisericeı sfntului Lucai, r cimitirul era chiar ın curtea bisericeı.

ın alte părți ale lumei ınmormntarea s'ar fi terminat ın puține minute. Nu aș aici, că-cı ın Bucuresci sunt alte datine, care trebuiesc observate cu tótă sntenien; altminte cei din casa mortuară nu ar putea fi triști cu „hazn“. Cocóna Lucsandra ar fi cregut a face un păcat de mórte, și pe Domnul Gligore, pe faimosul om cu „economia“ sciut, l'ar fi muștrat cugetul până și pe patul de mórte, dec ar fi ıngduit, să ducă mortul din casă drept ın cimitir. Ba asemenea lucru nu era cu putință.

Mortul se puse dar cu cosciugul deschis, cum este obiceiul, ın carul funebru, care porni să ocolsc o parte din Bucuresci și să trec mai cu samă dinaintea prăvăliei răposatului. Pe carul funebru se urcaseră și doui băieți dela „antreprisa de pompe funebre“, postndu-se la cptiul cosciugului pentru a sprijini capul mortului, care se clătina mere prin sdruncintura carului, c-cı pavagiul de prin ulițele, prin care trecea, era fórte ru.

Att din pricina drumului ru ct și din pricina mulțimeı de ómeni, care alergu de pe tóte stradele și din tóte părțile pentru ca să vadă fața aceluı om, care avuse nenorocirea a se sinucide fr de voe, carul funebru nu ınainta dect fórte ıncet.

Lumea se ındesa din ce ın ce mai mult fcnd cu glas tare observațiunii, care potrivite, care nepotrivite.

Aici o femeie admira coliva cea mare dusă de doui ómeni dinaintea carului, o colivă care ınfțiș pe suprafața ei chipul răposatului compus cu mare artă din zahar pisat și colorat. Colea nisce băieți ıngnau melodia marșului funebru esecutat de o capelă de musică militară, care mergea ındrtul carului. Dincolo alți băieți își rideau de preotul, care alerga a-și pune patrahirul pentru a lua parte, chemat, nechemat la serviciul funebru.

De odată ıns se auđi un țipăt ptrunđtor, care domină ıntregul vuet de prin pregiur și-l făcu să ıncezeze cu totul dnd loc unei tăceri de mórte.

Țipătul venise de pe carul funebru, care stătu ındat pe loc, oprind astfel ıntregul cortegi, cuprins de o spaimă cu att mai mare cu ct nimeni nu-și putea esplica cauza acestui țipăt, și nu scia de ce se oprise carul.

Dar acst ıntrerupere nu ținu dect un moment, adică timpul necesar pentru lămurirea pricineı aceluı țipăt fr de veste. El purcese din gura unuia dintre cei doui băieți. Acesta, fiind neobiicnuit cu serviciul unui sprijinitor de cap de mort, ıntr'un moment de nălucire cređuse că Domnul Anghel, al cruı corp ıntreg se mișcase de odată prin o sdruncintur mai mare a carului, cređuse ic, că Domnul Anghel rmviase, r ın spaima sa scosese acel țipăt.

Tótă lumea din pregiur, adică aceia care se pricepeu la semne, iceau c acst ıntmplare vestesece un ru mare la casa mortului.

E, care cu voie fără de voie, eram cu Iancu ımpreun ın aceeași birjă, nu auı cunoscință de tóte câte se petre-

cură împregiurul meu, decât numai ca printr'un vis confus. Nicî de Iancu nu mă îngrijiam, cu tóte că întréga sa înfățișare, în alte momente mi-ar fi insuflat o témă plină de prepusul grele. Iancu era palid mai ca și mortul. Mănile, picioarele până și buzele îi tremurau, par că ar fi fost prins de friguri rele. Vocea i se îngâna. Er cu ochii nu putea privi pe nimeni drept în față, îi ținea tot plecați.

Eú, cum ăic, nu mă aflam în o dispozițiune, care să-mi fi ertat a face observațiuni mai întinse. Eram ocupat cu planul meu cum să prind pe Elisa, că-cî cu cât meditaseam mai mult asupra împregiurărilor în care mă vedeam încurcat, cu atât mă convinsesem mai mult, că și Elisa scia de tóte, că și ea dase mână de ajutor, ca să mă pună la cale să devin complicele lor. Îmi dirigeam planul cum să mă apropiu de Elisa, cum să-i vorbesc și ce să-i spun. Apoi îmi imaginam, că o dasem de gol, că-i descoperisem tótă purtarea ei cea mîșavă. Mă cuprindea ca o turbare la acéstă închipuire și-mi ăiceam în mine, că atunci îi voiú arunca hărtiile dinaintea picioarelor ei, și voiú lua lumea în cap.

Niciodată nu-mi trecu prin minte, că Elisa ar putea fi nevinovată, atât mă îndârjisem de ideile mele. Prinsesem o ură asupra ei, o ură provocată numai și numai prin acel prepus nefundat încă, pe care-l aveam cătră ea.

Cam o óră după ce plecasem din casa mortuară sosită în fine în cimitir. Serviciul eclesiastic se celebră în modul obicînit și rêmășițele pămîntesci ale Domnului Anghel se încredințară pămîntului, precum s'ar fi încredințat rêmășițele ver-cărui alt mort rëposat în cinste și în pace.

Dela cimitir și până în casele mortuare nu erau decât vre-o sută de pași. Cea mai mare parte din publicul asistent se pierduse încă de prin biserică, ér micul rest, care mai rêmăsese, pentru a arunca după obiceiú o mână de țărînă în grópă peste cosciug, se duse lăsându-ne pe noi trei, adică pe mine, pe Elisa și pe cocóna Luesandra, să ne întórcem singuri a casă.

Toți ceilalți se împrăștiară, toți, și Gligore și Iancu, ceea ce mă prinse puțin mirare. Trebuie că mai tărđiú își luară sama, că-cî se întórseră într'un moment, despre care vë voiú vorbi mai pe larg la rîndul sêu.

Întarăm în casă numai noi trei.

Cocóna Luesandra avea să reguleze una alta și se depărtă lăsându-mă singur cu Elisa.

Fata Domnului Anghel, așa o numiam acum în mine, sta lângă feréstră și privia spre cimitir, pierdută în gânduri jalnice.

Jalea ei mă impresionă și pe mine. Stam lângă dónsa și mă luptam cu diferitele simțiri, care-mi sfășiau inima. Un simț era mai puternic decât tóte celelalte, era téma pe care mi-o înspera viitorul meu, o témă care mă cuprindea cu o gróză atât mai mare, cu cât se apropia momentul decisiv, momentul în care să se hotărască sórtea nóstră.

Uitasem de tóte la câte mă gândisem cu câteva clipe mai nainte, uitasem până și de prepusul cel greú, pe care-l aruncasem asupra Elisei.

— Dragă Eliso, întórcé-ți privirile dela acel loc plin de o tristefă vătămătoare. — Incepuí eú pentru a sfêrși odată cu acéstă tăcere cumplită -- întórcé-ți ochii de acolo

și șterge-ți lacrămile. Nu crede draga mea, că voesc dór să te consolez acum cu cuvinte deșerte. Consolațiunea ți-o va da acel consolător, care încă nicî odată nu și-a neglijat chemarea sa, dragă, te va consola timpul. — Dcă-ți vorbesc acum, o fac pentru a-ți întórcé gândurile dela obiectul supărării tale, o mai fac, pentru a te întreba de viitorul — nostru . . . . .

Aici éráși mă părăsi puterea cuvéntului, mă părăși acum când ar fi trebuit să încep ca să încerc inima Elisei. Mă opríi din vorbă.

— Onufrie dragă — răspuse Elisa plângënd și mai tare și îmbrățișându-mă, — Onufrie dragă, nu te depărta de lângă mine, nu mă lăsa singură, acum după ce am pierdut pe tatăl meu, care mă iubia cu atâta dragoste.

— Eliso, — ăisei eú cu un mic fior, că-cî aceste vorbe mă pătrunseră ca o săgétă, revocându-mi prepusul pe care-l aveam — Eliso, — ăisei — scumpa mea, cum poți să cređi tu, că aș voi să te părăsesc.

— Ah, — adause Elisa ținându-mă în brațele ei, — tu nu esci cum ai trebui să fii, nu mă iubesci, Onufrie, că-cî omul, care iubesc, nu se uită cu o privire atât de rece la durerea iubitei sale. Omul care iubesc, când este lângă iubita sa nu se gîndesc la alt nimic decât la dragostea și la fericirea ei, dar tu ai alte gânduri.

— Da, am gânduri, — o înterupsei profitând de privilegiul, ce-mi dedeau vorbele ei, pentru a o încerca, — da, am gânduri, care însă nu sunt străine dragostei nóstre, ci care se trag togmai din acéstă dragoste.

Și rësufând odată pentru a-mi mai ușura pieptul urmaí:

— Ascultă-mă, Eliso. Am să-ți vorbesc, să-ți vorbesc pe larg, de lucruri neplăcute. Momentul de față nu este prea nimerit pentru o asemenea întrevorbire, și nu este delicat din partea mea a-ți grăi acum, când încă nicî nu s'a închis morméntul iubitului têu părinte, să-ți vorbesc de acest părinte în un mod cum voiú fi silit a-ți vorbi de el. Cugetul meu nu m'ar erta însă nicî odată ca să-ți tăinuiesc ceea ce-mi este acum pe suflet și de-aceea cred că este mai bine, dcă-mi vërs focul cât mai în grabă, aflând dela tine mângăierea, pe care trebuie să o afte totdeúna un suflet când vede că este pe deplin înțeleș de un suflet curat. —

Elisa la aceste vorbe își retrase brațele ei din pregiurul umerilor mei, își șterse ochii și mă privi cu o espresione de mirare nemésurată. Observând impresiunea produsă prin cuvintele mele asupra Elisei, mă grăbii a o línisci, ăicënd:

— Să nu cređi că voiú să-ți vorbesc despre ver o schimbare întéplată în simțămintele mele cătră tine, că-cî în aceste simțăminte nimic nu s'a schimbat, dcă pot ăice nimic! acum când focul cu care te iubesc mi se pare un foc îndoit de mare. — Dar am a-ți spune multe, cred prin urmare că va fi mai bine, dcă ai ședeja jos, că-cî esci ostenită de bună samă. — La aceste cuvinte luând pe Elisa de mână o condusei lângă un fotel, pe care se puse, fără a pronunța un singur cuvént, dar tot-deodată fără de a-și întórcé privirile ei, care încă nu-și pierduseră espresionea lor de mirare, fără a le întórcé nicî măcar pentru o clipă din ochii mei.

Trăseí un fotel față cu Elisa și mă aședai într'insul.

(Va urma.)

Lucsul în mâncare și băutură la Romani.

O tempora, o mores!

Ca să ne putem face ideea mai lămurită despre acest timp de corupțiune morală și fizică, să deschidem pentru câte-va momente paginile istoriei.

Puternica rivală, Cartaginea, după lupte desperate era ștersă de pe fața pământului. Romantica Greciă, glorioasă Macedoniă și bogata Asiă, întrate în procesul descompozițiunii, ce daseră armelor nebiruite ale poporului Roman. Prădile nemărginite âmpluseră vistieria statului, și din poporul sêrac al Romei antice eșiseră milionarii Romei corupte. Popóarele îngenunchiaseră la picidóarele acvilei Romane, dar pentru acesta (înfricoșată rêsplată!) învingătorii cădură victima corupțiunii. Nicî un vițiu practicat în vre-un colț al acestui imperiú colosal n'a rêsmas neimitat sêú mai bine đis neperfecționat și neesagerat în capitală.

„Lucsul și iubirea de argint (avaritiã),“ esclamá cu multă indignațiune Salust, „rod și destramă bazele societății.“ Nimic mai adevêrat, decăt acesta. Proconsuli, pretorii, în scurt toți funcționarii până la cel din urmă vameș sugeau ca vampirii, tot ce producea munca miliónelor de ființe supuse jugului de fier al sclăviei. Tótă lumea era făcută numai, ca să satisfacă caprițiilor celor mai absurde. Strîngeau și grămădiau averi cu lâcomiã nespusă, ca să le risipescă și să le consume cu ușurință neauđită. Tăiau munți, ca să facă șesuri și în câmpii rădicau délurî, ca să dea unei vile aspect mai pitoresc. Latii și Campania nu mai oferiau o palmă de pământ pentru agricultură, că-cî erau acoperite cu palate mărețe și grădini pompóse. Cu cheltueli enorme conduceau ei pe canale suterane undele sárate ale mării departe pe uscat, ca să pótă întreținea peșcii cei mai rari de mare destinați a fi delicateți gastronomice. Valurile turbate nu erau în stare a opri pe acești risipitori, când le venia gustul, să-și zidescă palate departe de uscat, în mijlocul mării.

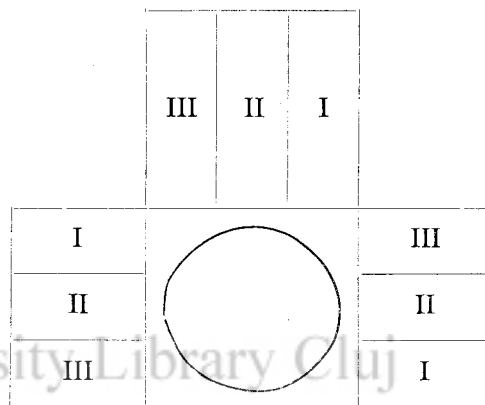
Nu mai înșir jocurile gladiatorilor, luptele animalelor sêlbatice în Circ și teatrele ce oferiau loc pentru decî de mii de spectatori și de tóte acestea executate ocasional cu sute de mii de fiorini.

Să venim la temă. Romanii din timpurile bune ale republicei se mulțamiau cu fórte puțin în privința mâncăreii. Coca și cirul (terciul) de arnăut erau stâlpul casei. Romanii, de care vorbim noi, erau ceva mai pretențioși. Bucătaria devenise artă și rafneria gusturilor ajunsese la culmea perfecțiunii. Óspețele compuse din produsele cele mai rari, ce se aflau în vre-un colț, cât dedepărtat al lumii cunoscute costaú sume fabuloase. Statul cercase prin o sumă de legi prohibitive să împiedece această ramură de lues, dar tóte au fost în zadar. Corupțiunea a mers și în privința acesta, ca în tóte celelalte, crescând în proporțiuni geometrice. Străbunii lor mâncau, ca să trăescă, érá ei trăiau, ca să mănânce. Acesta este singurul motiv, cu care se pot legitima acești nemernici, când întrebuințéază mijlóce vomitive. Pe noi ne prinde mirarea și ne stă mintea în loc, când cetim acestea, dar la ei era lucru de modă, era un progres al timpului și cei-ce nu se conformau lui, erau bádăraii, ómenî de lumea vechiă care nu țineaú cont de mersul societății de „bon ton.“

Să lăsăm însé aceste considerațiuni generale și să intrăm în sala de mâncare.

Sala acesta era spațiosă și elegantă. Păreții împodobiti cu table de marmoră din Numidia, Frigia, Laconia sêú din insula Paros. Alternativ erau aședate tablouri de preț de cei mai renumiti pictori elini. Pardoséla era un mosaic compus din bucățele de marmură de diferite colorii. Ea representa diferite figuri geometrice: patru unghiuri, cinci unghiuri ect. și de multe-orî imitațiuni după natură, cum era gustul proprietariului sêú fantasia artistului. Stucatorul era o variațiune de câmpuri apăstate și sculpturi elegante. Valórea lui era aprețuită atât după felul lemnului, cât și după esecutiunea figurilor. Proporțiunea, gustul, fineța erau calitățile recerute.

În mijlocul salei se aflau paturi cu perini moi, acoperite cu covóră scumpe și adeseori cu purpură. Fia-care pat oferia loc pentru trei) persóne. Óspeții se culcau pe mâna stîngă cu capul spre masă astfel că toți trei ședeau paralel. Un pat forma marginea unui careú (pátrat). În giurul unei mese erau numai trei paturi. A patra parte a mesei (veđi fig.) era liberă, pentru ca sclavií să pótă servi cu cele de lipsă. Masa, ce se afla în mijlocul acestui careú nu lása nimic de dorit nici în privința elagantei.

Cât se atinge de abundanță, vom vorbi mai jos. Când ai privi o masă de acestea încărcată cu vase de aur și de argint lucrate cu fel de fel de sculpturi, mai nu sciú ce ai putea admira mai mult.

Óra se apropie. Sclavií îmbrăcați în costumul obișnuit la asemenea ocaziuni așteptă pe óspeți la intrare. Pe care, cum sosesc, îl desbracă și îl descaltă de sandale sêú de călțuni și îi dá păpuși de casă. Cred, că e de prisos, să mai adaug că și acestia sunt de preț și că în eleganță nu rămân mai pe jos, ca celelalte obiecte descrise până aici. După acesta conduc pe óspe la un spălător de argint și îi dau dintr'o cană făcută din aceeași materiă apă, ca să se spele pe mâni.

Pregătiți astfel intră în sala de mâncare și ocupă fia-care locul, ce-î este avisat conform rangului și etății. Locul cel mai de frunte este în mijloc Nr. I, apoi II, III, după acesta urmăză partea dréptă I, II, III și în fine partea stîngă I, II, III. Óspele cel mai stimat ocupă Nr. I în mijloc și ospetătorul Nr. III de-a stînga. Mai târđiu în locul paturilor se întroduseră sofale (canapele) pentru câte o singură persónă și acesta din cauza comodității pe

) Era în contra urbanității, ca într'un pat să se așeze mai mult de trei persóne.

de o parte,  ra pe de alta, c -căi puteau ospeta impreună la o singură masă  i mai mult de nouă persoane.

Dar ospetii a tept .  n dosul fi -c rui  stă sclavul gata a- i implini dorin a la cel mai mic semn. Masa este  ncercat  cu m nc ri  i b turi. Ce mai vrei? Care  i este cuv ntul să- i  ini până să- i perd  răbdarea?

Ei bine îndată să ingrigesc  fiă-care sclav de  spele ce- i este  ncerdinat! Semnalul dat, înainte fi -c rui  óspe vin bucatele de care are gust, scóse, tăiate  i arangiate după toate regulile etichetei. După dorin a are fiă-care în pahar vin destinat a- i înveseli inima.

Acum se pune ma ina în mișcare.

Ospele adună cele trei degete ale m nei drepte, adică cel mare și celelalte două de lângă d nsul, le  tinde cu multă delicate a asupra bucatelor  i în modul acesta execută, cu tot  acurate a, munca, de care vitregitatea timpului nu l a putut scăpa. A trecut un fel de bucate și peste numărul drept al fi -c rui  óspe se văd degetele m njite ridicate cu multă elegan a. Ghicei pentru ce? — Pentru ca sclavul să le ștergă cu  ervetul  i să-le pregătescă astfel pentru al doilea r nd de bucate.

Sci  despre mine, că dec  a  fi lector, a  fi curios, să aflu, de câte-ori m nc u ace ti gurmandi în decursul unei zile de 24 ore și anume, ce m nc u, fiind- că p n  aci s a vorbit numai în general. Ca să dau satisfacere acestei pretensiunii atât de juste voi  specifica:

Romani m nc u de trei ori pe zi,  i m ncarea principală era cina (coena).

Dejunul (jentaculum) era frugal, a a precum se înţelegea frugalitatea în timpul acesta. Consta din feliurite prăjituri, p ne, măslina,  unci și alte mizilicuri.

Pr ndul (prandium) se  inea c tr  am di  i avea simpla destinațiune de a omori f mea. Consta din bucate reci, rămase din ziua precedentă, din ouă, pesci ect.

La acestea nu mai fac nici o observare, c -căi, cum vedem, erau frugale  i adaug numai atâta, c  vinul încă nu lipsia.

Cina (coena) se  inea de regulă la 9 ore,  rna ceva mai nainte. (Am  is la 9 ore și observ aci ca între parentese, c  9 ore din zi fac ast di trei ore după am di, fiind- că Romani în începeau ziua cu miezul nop ii ca noi, ci o începeau cu r saritul sórelui se  mai corect la 6 ore dimineța după calculul nostru.)

 nceputul mesei se făcea cu picanerii  i delicate i, ce nu aveau alt scop, dec t a deschide pofta de m ncare. Masa era bini or  ncercat  cu: ouă moi, măslina verdi  i negre, ridichi prune de Siria, spargă, lactuc , melci scoici, midii  i stridii,  op rle, garum (un fel de sos marinat, făcut din s nge  i m runtae de pe e de mare. Acesta

trecea de mizilicul cel mai pican  i mai delicat) ect.

Acum urm z  adevărata cină. Sclavii alerg  pe întrecute: unii să aducă vin, alii bucate, alii il scot necontenit  i ample pah rele cu vin.

 nt iul r nd de bucate era o caprior , un  ap de Etolia se  alt v nat rar, fript  ntreg  i garnisit cu multă

Prepararea oleului de rose. (Pag. 392.)

maiestriă. Garnitura consta în partea esențială din paseri, care cu cât erau mai variate și mai rari, cu atâta mai bine-venite. Erau: porumbi, sturzi, claponi, rațe, găinuși de Frigia ect. Afară de acestea ca a doua parte integrantă a garniturii figurau diferite soiuri de pesci de mare și de râu ect.

Al doilea rând de bucate, și care este tot cea produs bucătăria antică mai mare și mai grandios, este porcul sâlbatic fript întreg și garnisit cu opt până în douăspre-zece purcei făcuți din aluat reprezentând, se înțelege, fiă-care purcel o prăjitură și adese-orî părțile corpului unui purcel variate după gusturi. Acest cap-de-operă se aducea

pe masă întreg pe o tavă de argint. Musica cânta și maestrul bucătar tăia diferitele părți ale acestui animal după tactul muzicii. Sclavii de serviciu își făceau momentan datoria ascultând fiă-care de comanda ospelui său. Fiă-care din oșpeți alegea bucățița, pentru care avea predilecțiune. Ca să nu credă cine-va, că putea să rămână vre-un oște stirbit în predilecțiunea sa prin concurență, mă ved silit a adauge, că nu era numai un singur porc sâlbatic (precum nu era nici în celalalt rând de bucate numai un singur vânat), ci erau mai mulți și adese-orî fripți pe rând, așa încât oșpele putea să aibă când îi venia gustul, prospătă bucățița, de care avea predilecțiune.

(Va urma.)

El Verdugo.

după H. de Balzac.

(Fine.)

Prânzul era servit. Oficerii așezați la masă îndestulau o poftă pe care o ațitase osteneala. Unul singur dintre ei, Victor Marchand, lipsia dela ospet. După ce a stat multă vreme la îndoelă, întră în salonul, unde gema sumeța familia de Leganes, și aruncă priviri triste asupra priveliștei pe care o presenta atunci această sală, unde veduse alaltă-eri învârtindu-se, într'un vals nebun, capetele celor două fete și a celor trei tineri. El se cutremură cugetând că peste puțin se vor răstogoli tăiate de paloșul călăului. Legați de fotelurile lor aurite, tata și mama, cei trei copii și cele două fete, steteau într'o stare de nemișcare complectă. Opt servitori erau în picore, cu mâinile legate la spate. Aceste cincispre-zece persoane se priviau cu serioșitate și ochii lor abia trădaș simțămintele, care le însuflețeau. O resignația adâncă și părerea de rău că n'au reușit în întreprinderea lor se cetea pe frunțile lor. Soldați nemișcați îi păziaș respectând durerea acestor cruși inimi. O mișcare de curiositate însuflețea fețele, când se arătă Victor. El porunci să se deslege osândiții, și merse singur să deslege legăturile, care rețineau pe Clara prinsă pe scaunul său. Ea surise cu tristeță. Oficerul nu putu să se împedece de a atinge brațul tinerei fete, admirând pletele sale negrii, talia ei mlădișă. Acesta era o adevărată Șpaniolă: avea colorea șpaniolă, ochii șpanioli, gene lungi și ochi mai negrii decât pana corbului.

— Reușit-ăi? și se adresându-i unul din acele zimbete funebre unde tot mai rămâne ceva de fată.

Victor nu se putu opri de a geme. El privi pe rând pe cei trei frați și pe Clara. Unul, cel mai bătrân, era de trei-deci de ani. Mic, destul de rău făcut, cu un aer mândru și desprețuitor, nu-i lipsia ore-care nobleță în purtare, și nu se părea străin la această delicateță de simțământ, care făcu altă dată galanteria șpaniolă atât de renumită. El se chema Juanito. Al doilea, Filip, era cam de două-deci de ani. Semeana cu Clara. Cel din urmă era de opt ani. Un pictor ar fi gășit în trăsurile lui Manoil ceva din această statorniciă romană pe care a împrumutat-o David copiilor în paginile sale republicane. Bătrânul marchis avea un cap acoperit de păr alb, care părea eșit dintr'un tablou al lui Murillo. La această vedere, tinerul oficer clătină din cap, desperând că vreuna din aceste patru persoane va primi tîrgul generalului; cu toate acestea cuteză să-l încredă Clarei. Șpaniola se înfioră mai întâiu,

dar luă de odată un aer liniștit și merse de îngenunchiaș înaintea tatălui ei.

— Oh! îi și se ea, fă pe Juanito să jure că va asculta cu credință de ordinele pe care i le vei da, și vom fi mulțumiți.

Marchisa tresări de speranță; dar când, plecându-se spre bărbatul său, auzi mărturisirea plină de urgență a Clarei, această mamă leșină. Juanito înțelese totul și sări ca un leu în colivă. Victor luă asupra-și să trimită soldații afară, după ce primi dela marchis asigurarea unei supunerii depline. Servitorii fură duși și dați călăului, care-i spânzură. Când familia nu mai avea alt supraveghiător afară de Victor, bătrânul tată se rădică.

— Juanito! și se el.

Juanito nu răspunse, decât printr'o înclinare de cap, care era asemenea unui refus, recădu pe scaunul său și privi pe părinții săi cu un ochiș svântat și spaimântător. Clara veni de se așeză pe genunchii lui, și cu un aer vesel: — Scumpul meu Juanito, și se ea trecându-i brațul împregiurul gâtului și sărutându-i ochii, decă ai sci cât îți va fi de dulce mórtea venindu-mi dela tine. Nu voiș avea să sufer urgisitul contact al mânilor călăului. Tu mă vei vindeca de relele care mă așteptă și... bunul meu Juanito, tu nu voiș să mă veși a nimănuș, ei bine...

Ochii ei catifelați aruncară o privire de foc asupra lui Victor, ca și când ar fi vrut să deștepte în inima lui Juanito urgența sa în contra Francezilor.

— Aibă curagiū, îi și se frate-său Filip, altfel rasa noastră mai regescă se vă stinge.

De odată Clara se rădică, grupa care se făcuse împregiurul lui Juanito se despărți, și acest copil, rebel cu drept cuvânt, vedu înaintea lui, în piciore, pe bătrânul său tată, care strigă cu un ton solenel: — Juanito, îți ordon.

Tinerul conte rămase nemișcat; atunci tatăl cădu la genunchii lui. Fără de voce, Clara, Manoil și Filip îl imitară. Toți întinșeră mâinile cătră acela, care trebuia să scape familia de uitare, și par că repetară aceste cuvinte părintesci: — Fiul meu, să-ți lipsescă ore ție energia șpaniolă și adevărata simțibilitate? Vrei tu ore să mă lași multă vreme în genunchi, și trebuie să considerezi tu viața și suferințele tale? Acesta este fiul meu, Dómnă? adăogă bătrânul întorcându-se cătră marchisa.

— Se învoesce! strigă mama cu desperare când vedu

pe Juanito făcând o mișcare de sprâncene, a căreia însemnare nu era cunoscută decât de ea.

Marichita, a doua fată, sta în genunchi stringând pe mama-sa în slabele ei brațe; și deorece plângea cu lacrimi fierbinți, micul ei frate Manoil veni să o ocărască. În acest moment capelanul castelului intră și fu îndată impresurat de totă familia, care-l conduse la Juanito. Victor, ne mai putând să sufere această scenă, făcu un semn Clarei, și se grăbi să meargă a face o ultimă încercare pe lângă general. El îl găsi cu voe bună, în mijlocul ospetului, și bând cu oficerii săi, care începeau să țină vorbiri vesele.

O oră în urmă, o sută dintre cei mai însemuați locuitori din Menda veniră pe terasă pentru a fi marturi, după ordinile generalului, la execuția familiei Leganes. Un despărțământ de soldați fu așezat să rețină pe Spanioli; aceștia fură orânduți sub furcile de care fuseseră spânzurați servitorii marchisului. Capetele acestor cetățeni mai că atingeau picioarele martirilor. La trei-deci de pași departe de ei, se rădica un buston și strălucia o secure. Călul era acolo în cas de refus din partea lui Juanito. Îndată Spaniolii auziră, în mijlocul tăcerii celei mai adânci, pasurile mai multor persoane, sunetul măsurat al mersului unui pichet de soldați, și ușorul răsnet al puscilor lor. Aceste diferite sgomote erau amestecate cu accentele vesele ale ospetului oficerilor, precum odinioară danțurile unui bal deghisaseră pregătirile sângerosei trădări. Tote privirile se întorseră către castel, și vedură nobila familie, care înainta cu o siguranță necredută. Tote frunțile erau liniștite și senine. Un singur om, palid și sfârșit, se rezima de preot, care da toate mângăerile religiunii acestui om, singurul care trebuia să trăească. Călul înțelese ca totă lumea, că Juanito îi primise locul pentru o zi. Bătrânul marchis și femeea sa, Clara, Marichita și cei doi frați veniră să ingenuche la câțiva pași departe de locul fatal. Juanito fu condus de preot. Când ajunse la buston, executorul, trăgându-l de mânecă, îl luă la o parte și îi dede de bună samă câteva instrucțiuni. Confesorul așeză victimele așa ca să nu vadă osânda; dar acestea erau adevărați Spanioli, cari stară în picioare și fără slăbiciune.

Clara se aruncă mai întâiu către fratele ei. —

— Juanito, îi duse ea, aibi milă de puținul meu curagiu, începî cu mine.

În acest moment, pașii grabnicii ai unui om răsunară. Victor sosi pe locul acestei scene. Clara era deja îngenuchiată, albul ei gât chema deja securea. Oficerul păli, dar găsi puterea de a alerga.

— Generalul îți acordă viața, decă vrei să me ieși de bărbat, îi duse el încet.

Spaniola aruncă asupra oficerului o privire de despret și de mândria.

— Aide, Juanito! duse ea cu un ton de voce adânc.

Capul ei se restogoli la picioarele lui Victor. Marchisa de Legano lăsă să-i scape o mișcare convulsivă auzind sgomotul; acesta fu singurul semn al durerii sale.

— Sunt eu bine așa, bunul meu Juanito? fu întrebarea micului Manoil către frate-său.

— Ah! tu plângi, Marichito! duse Juanito către soru-sa.

— Oh! da, observă tinera copilă. Cuget la tine, sârmanul meu Juanito, tu vei fi prea nenorocit fără de noi.

Îndată se arată marea figură a marchisului. El privi sângele copiilor săi, se întorse către privitorii muți și nemiscați, întinse mâinile către Juanito, și duse cu glas tare: — Spanioli, dau fiului meu binecuvântarea părintească! Acum, marchise, lovesce fără frică, tu ești fără reproș.

Dar când vedu Juanito apropiindu-se mama-sa, susținută de confesor. — Ea m'a nutrit, stigă el.

Glasul lui scose un strigăt de urgență din adunare. Sgomotul ospetului și risurile vesele ale oficerilor se liniștiră la această strigare spaimântătoare. Marchisa înțelese că curagiul lui Juanito secase, ea se aruncă dintr-o săritură peste balustradă, și-și crepă capul de stânci. Un strigăt de admirare se înălță. Juanito căduse leșinat.

— Generalul meu, duse un oficer pe jumătate bêt, Marchand îmi istorisi acum ceva despre această execuțiune, me rămășesc că nu ai ordonat-o . . . . .

— Uitați D-vastră, Domnilor, strigă generalul G. . . . ., că preste o lună, cincî sute de familii franceze vor fi în lacrimi, și că suntem în Spania? Vreți să ne lăsăm oșele aci? —

După această vorbire nu se găsi nimenea, nici chiar un sub-locotenent, care să îndrăznească a-și goli paharul.

Cu tot respectul de care este impresurat, cu tot titlul de el verdugo (călul), pe care i-l-a dat regele Spaniei ca titlu de noblețe marchisului de Leganes, el e mistuit de supărări, trăesce singuratic și se arată rar. Apesat de sarcina admirabilei sale crime, el pare că așteptă cu nerăbdare, ca nascerea unui al doilea fiu să-i dea dreptul de a merge să se întâlnească cu umbrele care-l însotesc neîncetat.

Paris, Octobre 1820.

traducere de I. P.

Conferința ținută în Sala Atheneului asupra mișcării literare din cei din urmă zece ani,

de Domnul A. Macedonski, la 8 Martie 1878.

Dómnelor și Domnilor,

Recunosc, că ar fi trebuit să-mi aleg un subiect mai puțin greu de tratat, pentru ca, june, și urcând pentru cea dintâia oră această tribună ilustrată de atâți distinși conferențieri, să pot obține măcar umbra unui succes, atât de trebuințios debutantului. Causa ce m'a silit să trec însă peste ori-ce considerante, și să adopt ca subiect al acestei disertațiuni mișcarea literară, este atât de legitimă, și mi s'a impus cu atâta persistență, în cât am crezut ca o datorie, ca, în lipsa altora, ori cât de modeste ar fi titlurile

mele la bună-voința unui public atât de distins, ca acela care mă onorează astă-seră cu asistența, să nu las să trecă această stagiune a seratelor Atheneului, fără a veni și a-mi înfățișa, dimpreună cu d-vastră, dómnelor și domnilor, mișcarea literară ce s'a produs în junime de câțiva ani încóce, dintr'un punct de vedere cu totul opus ca acela ce a făcut mai săptămânile trecute pe un onorabil conferențiar să semene un funest germene de descurajare . . . . .

Heliadii, Bolintinenii, Bălcescii, Cărlonii, Costachi, Ne-gruți și întreaga pleiadă ce a creat României o limbă și o

literatură, s'au stins... Abia a mai rămas în urma acelei pleiade Alexandri, nemuritorul cântăreț al lui Peneș Curcanul: Alexandrescu, dulcele bard al soldatului rănit în bătaia și al cânelui său Azor; și, G. Sion, inspiratul poet al limbei românești, al acelei limbi, pe care o vorbim toți, și despre care ne-a vorbit el, cu atâta suavitate, în aceste versuri:

„Mult e dulce și frumôsă
„Limba ce vorbim,
„Altă limbă-armonioasă
„Ca ia nu găsim“.

Și, în adevăr că e frumôsă și dulce această limbă românească, peste care a trecut vécuri de aservire, dar pe care vécuri nu au putut-o corupe, până a-î lua cu totul acea frumșete, acea dulcătă, acea armoniă, ce dovedesce pe Români în ochii orî-cărui străini ca cei mai înrudiți ai italianilor, urmași ai Romei pe țărmurile Tibrului, ca și noi, Românii, urmași ai aceleiași Rome, pe țărmurile Dunărei de jos.

Dar, precum am đis, s'a stins vechia pleiadă, și din puținii câți ne-au mai rămas dintr'ênsa, puținii mai cântă, e adevărat!... M'am întreat însê, în taina gândurilor mele, decă, pe cât este de adevărat că acea scânteitoare pleiadă s'a stins, s'a mutat dintre noi, este și tot atât de adevărat că mișcarea literară de atunci nu mai există, că din mijlocul junimei, ce se ridică astăzi, activitatea literară lipsesce cu desăvârșire, că, cu vechia pleiadă, a murit literatura noastră, că nu sunt înca-î semne de a vedea pe tineri călcând pe urmele bătrânilor?... M'am întreat, și în taina gândurilor mele m-am đis: Ce?... Să fiă cu puțință ca, dintr'o generațiune puternică, plină de viață, de patriotism și de cugetări înalte, să nască o generațiune născută-mórtă?... Ce?... Să fiă cu puțință ca, din focul generațiunei-mume, noi, generațiunea jună, să nu fi moștenit măcar o schinteia? Ce?... Să fiă cu puțință ca acolo, unde a fost un munte ce-și perdea fruntea în nori, să nu mai fiă decât un abis?... M'am întreat... și inima mea palpitândă mi-a răspuns: Nu!

Dar, precum vedeți, dómnelor și domnilor, eu nu m'am întreat și nu mă întreb: Unde ne sunt scriitorii, unde ne sunt autorii, unde ne sunt poeții?...

Nu, dómnelor și domnilor, nu mi-am pus și nu-mi pun aceste întrebări, că-cî n'ași fi fost și n'ași fi drept. Și cum mi-ași fi putut și mi-ași putea eu pune asemenea întrebări, într'o epocă de tranzițiune literară?... Vlăstarii de stejar nu pot să devia stejari, într'un an, două!... Pentru ca să crească, pentru ca să se ridice, pentru ca să ajungă să umbrască un întreg câmp cu ramurile lor, trebuie timp, trebuie aer, trebuie viață, trebuie sóre!... Lăsați timp vlăstarilor să crească, și apoi vê puneți aceste întrebări!

Întrebarea pe care mi-am pus-o eu, este, decă juna generațiune fagăduesce a urma pe cărarea pereursă de cea bătrână: cu alte cuvinte, decă este adevărat că mișcarea literară a încetat, său, decă din contră, există, se rotește și merge din ce în ce crescând?...

Și, vê mărturisesc, dómnelor și domnilor, că, în această privință, eu n'am căzut în abis!

Acastă opiniune nu este numai a mea personală. Mă apropiu fórte mult, întru această, de opiniunea unui distins critic literar, regretatul Alexandru Lăzărescu, ce seria criticele sale sub pseudoniul de Laerțiu.

Écă ce đicea el, încă din anul 1874, vorbind de mișcarea literară:

„Împrumutând cu respect acest vers lui Orațiu, đic:
„Lidia dormis?...“

„Trebuie óre a crede, că focul sacru e cu desăvârșire stins din generațiunea această? Trebuie a đice, că orî-ce speranțe sunt deșarte și nimeni și nimic nu mai suride?...“

„Acésta... acésta nu póte fi: că-cî acésta ar fi desolațiunea.“

„Asemenea acelei capricioase și somnoróse amice a poetului latin, se póte ca Musa lui Alexandri, Heliade, Bolintinénu, să nu fiă decât adormită.“

„Reviu dar la primele idei. Ceea ce s'a produs, n'a fost bun?... Dar atât s'a putut.“

„Că două, trei lucefere s'au stins în Infinit, după ce au armeat o via licărire, pentru acésta este óre mai puțină lumină în Natură?...”

„Deja apar, radióse de promisiuni și afirmându-se din ce în ce, personalitățile mai multor tineri“. etc.

Astfel, dómnelor și domnilor, așteția Alexandru Lăzărescu, poet însu-și în tinereța sa, produțiunile literare, în prosă său în versuri, ale junei generațiunii; și astăzi, când, peste acea inimă simțitoare s'a închis un mormânt, ne aparține nouă, tuturor junilor câți l'am cunoscut, de a mărturisi, că și el a contribuit, după puteri, la desvoltarea noastră literară din ultimii ani.

Mișcare literară exista dar încă din anul 1874; și, spre a fi mai drepti, încă din anul 1868, când Grandea, acel scolar iubit al lui Bolintinénu, își luase asupra-î să redacteze „Albina Pindului“, ce este o meritosă lucrare literară.

Unde ne sunt însê cărțile?... Decă mișcare literară a existat și există, ea nu se póte produce decât prin tipăririi de cărți.

Unde ne sunt cărțile? m'am întreat și eu, dar nu le-am găsit nicăieri. S'au tipărit câte-va, și atâta tot!...

A!... Decă am fi în Franția, unde cea mai mică carte bine scrisă găsesce sute de editori, și unde autori, adesea mediocri, sunt plătiți cu sume colosale de librării sau de diare, așa ar fi, și n'ar fi dovadă mai mare, mai pipăită, că mișcare literară nu există.

Dar la noi în țeră merg lucrurile cu totul altfel; și, pe lângă faptul că autorii mor de miseria, ca Bolintinénu, ce n'avea până mai deună-đi o cruce pe mormântul său, apoi, ei nu au nici chiar mângăierea de a-și putea tipări scrierile, din lipsă de mijloce și din lipsă de editori. În cât despre inițiativa privată, s'o recunóscem, de cât-va timp n'o mai vedem manifestându-se mai de loc...

Prin urmare, nu în cele câte-va broșuri, ce au apărut succesiv, dela 1868 încóce, trebuie să căutăm fința sau nefința mișcării literare din acești din urmă đece ani, ci în dosarele literaturii noastre din această epocă... în diarele literare și politice...

Să nu se sperie nimeni!... Eu nu mi-am pus în gând să întreprind aci apologia diarelor politice: voesc numai să constat, că ele au fost în timpul din urmă și sunt încă unul dintre refugiile literaturii.

Diarele noastre politice, fără distincțiune de opiniunile lor, în mijlocul furtunoselor lupte de đi, au găsit mai tóte loc, pentru a jertfi, din când în când câte o colonă, două, poesiei său altor scrieri literare.

Nu dică că n'am avut în acest timp și diare literare. între care, „Revista mensuală a Atheneului“, „Foia societății pentru învățătura poporului“, „Convorbirile literare“ din Iași, „Revista Contemporană“, „Transacțiunile literare“, „Columna lui Traian“ și altele. Tote aceste diare nu puțin au contribuit la răspândirea luminei, cugetărilor înalte și simțimentelor nobile...

Diarele literare se citeau însă prea puțin pe de o parte, ceea ce făcea pe mulți ca să prefere pe cele politice! ér pe de altă parte, pentru cei ce nu erau membrii din comitetul de redacțiune, erau adesea prea puțin abordabile. — Răsfoind dar cu deosebire prin colecțiunile diarelor politice, ne vom da seamă de mișcarea literară din anii din urmă, mișcare literară, ce, într'o epocă de tranzițiune, de indiferentism chiar, a fost însemnată.

Dați-mi voiă, domnelor și domnilor, a începe peregrinațiunea, ce bine-voiți a întreprinde cu mine, prin colecțiunile prăfuite ale unor mulțime de diare, cu citarea unei poeziore a unei femei, dónna Veronica Micle, inteligenta soția a rectorelui Universității din Iași, și care, în genul său, este un mic cap d'operă... Acastă poezióră pórtă titlul de: *Legenda Rosei*.

Domneđeu vrënd să 'ncununue
De cunună acéstă lume,
Flori, cu brațul său cel sfânt
A semănat pe pământ.

Și menind pe fiă-care
Flóre mică, flóre mare,
Ca să pórté 'n sinul lor
Un simbol strălucitor,

A zis Rosei: „Flóre d'albă
„Înflorind, tu să fi albă,
„Ér corola ta să fiă
„Semn de nevinovăția“.

Dér când fu ca să 'nfloréscă,
Sinul să și-l desvéléscă,
La ea omul a privit
Și ea 'ndată s'a roșit!

Și d'atunci, subt cer, subt stele
Câte dalbe floricele
Se 'nroșesc fără de scire
Sub vicléna lui privire!

Cătă poesiă în aceste câte-va versuri! Dumneđeu a venit rosa ca să fiă albă, spre a-í fi corola sa semn de nevinovăția; dér, a venit omul, cu privirea lui vicléna, și de cum a privit-o, ea și-a schimbat fața și s'a făcut roșia!..

Asemenea delicate simțiri, asemenea frumoșe eugețări, exprimate în versuri destul de corecte și de armonioșe, nu sunt nici decum o dovadă de sterilitate literară, ci din contră ne amintesc timpii de înflorire ai literaturii noastre. Da, atât aceste versuri cât și cele ce am spicuite aci, nu pot de cât să vorbescă și să pledeze cu elocință cauza jumimei, arétând, nu numai că și dēnsa e înzestrată de o schinteiă din focul cel sfânt al vechei generațiunii, dér chiar că în poesiă s'a început a se rupe cu învechitele tradițiuni ale poeziei intime și personale, ale acelei poezii de dor și de jale, în care, se psalmodia necurmat și pe aceiași córdă dureri reale său imaginare. Acest gen de poesiă tinde să dispară, și trebuie să dispară. Junii trebuie să-și croiască noui cărări, și ei au început deja să înțelégă, că nu mai merge cu versuri ca:

Durerea 'mí-este mare
Și peptu-'mí plin de dor

împerechiate cu versuri ca:

Ș'asiú vrea să mor, să mor.

Cu tóte aceste, este un gen de poesiă intimă, care a fost în toți timpii, și va rămânea. Acesta este genul acelor sublime strigăte ale inimii, ce a făcut pe un june și dulce poet de peste Milcov, Șerbănescu, să esclame:

În durerea mea păgână
D'asiú avea putere eú,
Așiú lua pământu'n mână
Ș'asiú svérli în Dumneđeu!

Să uităm însă acest strigăt sunblim dér profanator, pentru a ne odihni un moment asupra cător-va dulci și grațioșe strofe ale unui june cu totul necunoscut, umil muncitor cu brațele, și care debută pentru prima órá la 1875, publicându-le printr'un diar politic, „Stindardul“.

Autorul lor se numesce Parasciv Georgescu; ele pórtă titlul de: *Cerșetorul de gurițe*.

La o blondă copiliță,
Vine-ades un cerșetor
Și 'i cerșeșce-a ei guriță
Să se 'mbete de amor!
„Frumușică copiliță
„Milă aibi d'un cerșetor...
„Am de tóte... dér guriță...
„N'am guriță, nici amor!“
Zice:.. dēnsa il gonesce...
Îns'amorul o muncea...
Ca stăpân ađi poruncesce
Cel ce până eri cerșea!

Gingașe și suave strofe de începător, cari ne reamintesc cu atâta grație pe Anacreonte, și cu cari nu se pot compara în gingașia și în suavitate, decât nisce alte strofe, tot ale unui Georgescu, întitulate *Vecina*, și din cari mi-au rămas în memoria de ani, aceste dóuē versuri:

„Dómne đic, vecina nóstră,
„S'o sărut, ș'apoí să mor!“

Tot de un june, dér care nu și-a semnat numele de cât printr'o literă inițială *V*, sunt și următoarele frumoșe versuri, pe cari le estrag dintr'un diar politic ce apărea pe la anul 1875 în Brăila, sub numele de „Observatorul“.

Aceste versuri sunt întitulate: *Medicul și aprinđetorul de lampe*. Ceréndu-mí scuse dela d-nii doctori și medici, decă se află vre unul față, pentru tot ce vor găsi în ele de prea mușcător, încep:

Un medic ignorante și imbecil, cu tótă
Diploma lui de doctor, apostrofând o dată,
Nu știu din ce motive, p'un bief aprinđetor
De lampe, — c'un ton aspru și amerințător:
— Mojicule! îi đise! — eú sunt om de știință,
Ér tu, măi bádărane, — ce argument subtil, —

Tu ești numai un vil
Aprinđetor de lampe;... ști dar ce diferință
Enormă e 'ntre tine și mine? — O! da, știu,
Íi replică îndată viclénu lampagiú. —
Știu, đēu, domnule doctor, că între noi există
O diferință mare, și încă fórte tristă:
Că-cí eú, p'un mic salariú, aprind lampetele pieței,
Ér dumnéta, p'un mare, stingí lampetele vieței.

Tot în seria scriitorilor noștri tineri, prea puțin cunoscuți, sunt nevoit a măi trece pe căți-va, în frunte cu *Scarlat Scurtu*, care a lăsat în urmă-í, în inima tuturor acelora căți l'au cunoscut, vecinical regret, ce lasă în urmă-le toți aceia, cari mor ca *Scarlat Scurtu*, cu inima plină de poesiă, prăvăliți pe un povârniș funest de nenorocirile și neajunsurile acestei vieți.

Scarlat Scurtu n'a lăsat în urmă-î decât o poeziă. pe care, într'un romanț scris cu destulă vervă și talent de d. I. C. Fundescu, intitulat „Scarlat“, de ore-ce însu-și Scurtu pare a fi eroul acestui romanț, o găsim înregistrată sub dedicația la Maria; ér în revista literară a Atheneului. sub dedicația la Ana. Nu scim, decă poetul s'a adresat la Ana, sau la Maria; destul că această poeziă, prin farmecul și suavitătea sa, este o scânteia cerescă. Ét'o:

Când luna 'n lacuri își scaldă fața,
Când vântul dórme în câmp, pe flori,
Când sus pe máguri se lasă cęta,
Ca fum din ceruri peste ninsori:
Perdut pe gânduri, singur în lume
Plină de neguri și de mister,
Eū șoptesc noptii un dulce nume,
Un dulce echo scăpat din cer.
Rafala 'l plimbă din munți pe vale,
Stęua cu rađa-î îl mângăi ușor,
Și călătorul s'oprește 'n cale
Și îl ascultă plin de amor.

Mari, murmură apa pe maluri,
Mari, resună cascada 'n stânci,
Și vântul mării udat de valuri,
Mari, repetă în ripe-adęnci.

Și câți alți tineri scriitori, tot atât de talentați ca Scarlat Scurtu, nu s'aũ stins, aprópe nesciuți de nimeni, în epoca de indiferentism în care trăim, închiđându-se mormântul și peste dęnșii, și peste scrierile lor!

Îmi aduc aminte de mulți. Am cunoscut pe mulți. Mai anii trecuți chiar, am dus la ultima-î locuința pe un june, Nicolae Fabiu Bădescu, plin de speranțe, și de viitor. Un alt june, Simion Miculescu, însuflețit de focul cel sacru al poeziei, mort asemenea! Și, dintr'o mulțime de poezii ce scrisese, inspirate și dulci, vedeți, dómnelor și domnilor, n'am putut să mai găsesc o singură strofă, pentru ca și dumnévóstră să fiți puși în pozițiune a vē forma o opiniune de talentul acestui june, mort în Paris, în flórea anilor sęi! . . .

(Va urma.)

Orfana.

Nóptea își întinde vęlul eĩ de jale
Crivęțul vuește totul amortind,
Ușor fulgii sbórá coperind pământul
Cu al ernei giulgiu alb și licurind.

În tăcerea noptii orologiul bate
Dóuē peste dece trist și plângętor,
Grăbind cu-al sęu sunet linul pas al vieței
Unuĩ muritor!

În locul de repaos, tăcerea e'nteruptă
Din când în când de vifor ce urlă șuerând,
Și gemetul orfanei salcámul însoțește
Plecând ramura-ĩ tristă spre prospętul mormânt.

„Frig al noptii, ger cu stele
„Fiă-ți milă de-al meu chin,
„Lângă sinul mumei mele
„Du-mę, curm' al meu suspin.

„Trist mormânt ce-ascunđi în sinu-ți
„Trupul mumei ce-am iubit,
„Tu locaș al fericirii
„Ia-mę 'n sinul tęu dorit.“

A orfanei dese lacrimi udaũ prospętul mormânt
Ce-ĩ rāpis'o mună scumpă, singur sprijin pe pământ.
Gerul aspru se 'ntețește,
Crivęțul greu viscolește
La ruga eĩ ręspunđend.

Mormântul.

O cruce se înalță pe stinca pleșuvă
Și jur împrejuru-ĩ tot e vestejit,
O cruce ce-arată c'aici odihnește
Un suflet sdrobotit.

Ca stinca ce-ĩ stęrpă de orĩ ce verdęță,
Așa acest suflet, străin a trăit,
Că-eĩ apriga sórtă, ades a lui barcă
Amar a lovit.

(Conv. liter.)

Trecęnd pe la cruce privirea-ți oprește
Genunchiu-ți aplęcă, o rugă șoptind
Că-eĩ și tu odată veĩ trece din lume
Odihna void,

Că-eĩ și tu odată veĩ bea din pāharul
Durerii cumplite, și aprigul chin
Lovi-va în tine și mórtea dori-veĩ
Să-ți curme-un suspin!

Logodnica Dorobanțului.

Plânge, plânge Marióra
Pe logodnicul iubit
Că-eĩ îi spune inimióra
Că de mórte e lovit:

„El s'a dus în luptă cruntă . . .
„O verigă 'm-ia lăsat . . .
„Inelușul pentru nuntă . . .
„Vaĩ! de sânge 'i rourat.

(Ręsboiul).

„Du-te pasere ușoră,
„Și oprește al tęu sbor
„Lângă el, că-eĩ stă să móră . . .
„Spune-ĩ, spune-ĩ al meu dor!

„De când e în luptă cruntă
„Des veriga-am sărutat . . .
„Inelușul pentru nuntă
„Vaĩ! de sânge e pātat.

„Undă lină, plutitóre,
„Spală, spală-acest inel!
„Lacrimi triste, arđetóre,
„Ștergeți pata de pe el!“

Astfel, plânge Marióra
Pe logodnicul iubit,
Că-eĩ îi spune inimióra
Că de mórte-ĩ vestejit.

N. Babocean.

Bibliografia.

Religiunea creștină

cuprinzând învățături despre credința și faptele bune creștinesci
pentru școlile elementare de ambe sexe

de **Ioan Popea,**

prof. la Gimnas. rom. gr.-or. din Brașov.

Acastă cârtică inaugurează o eră nouă în învățământul religiunii pentru copii. Partea despre credință și misteriele religiunii creștine, fiind mai cu greu înțelșă de mintea încă necoptă a copiilor, este redusă la nisce proporțiuni mici, numai la ceea-ce e neapărat de lipsă. Autorul se estinde însă cu atât mai mult asupra părții morale, scopul său fiind, după cum ne-o spune în introducere: de a pregăti pe elevi pentru viață, a-i pune în stare să pôtă

deveni membri folositori societății omenesci.

Plecând dela principiul că adevărata fericire o pôte afla omul în religiune și adică în religiunea creștină, autorul ne spune ce este un creștin adevărat.

Acela, ȳice el, care are credința adevărată și fapte bune. Astfel ajunge densusul a

tracta credința adevărată, care cuprinde credeul cu comentariile lui și santele taine; totă acastă parte abia conține opt pagine.

Partea a două despre faptele bune în trei-ȳeci de pagine are merite mari din punct de vedere umanitar.

Copilul învătă pe rënd a cunósce datoriile sale cãtră Dumneȳeu, datoriile cãtră sine însuși — trup și suflet — datoriile cãtră ceilalți ómeni. În fine într'un adaos copilul se învătă a tracta dobitocele cu blãndețe.

Încheierea este un fel de resumat al celor învătate până aci arătând hotãrirea, ce trebuie să o ia și să o înoescă un creștin adevărat în fiã-ce ȳi. Astfel dară se arată copilului cum să iubescă și mãrescã pe Dumneȳeu, cum să-și câștigue un trup sãnetos și un spirit luminat, cum să-și adune averea și să o sciã întrebuinta, cum să-și pãstreze onórea, care e mai prețiosă decât

avuții mari, mai prețiosă decât viața, și în sfârșit cum să întrebuinteze timpul. Datoriile cãtră ceilalți ómeni desvöltã principiul: ce ȳie nu-ȳi place altuia nu face, așadarã prescriã aceleși datoriile ca pentru sine însuși, cuprinzând tot-deodată și datoriile speciale: cãtră pãrinți, frați și surori, cãtră învătători, cãtră bêtrãni și mai mari, cãtră bine-fãcători, amici, inimici și cãtră patriã.

Totul se deduce succesiv fórte natural. Copilul pôte cuprinde ușor rãspunsurile clare scrise într'o limbã simplã și ușorã. Tiparul cu semne înlesnesce cetirea începãtorilor și formatul mic permite ca să pörte copilul cartea neîncetat cu sine.

Nu gãsım dar, decât calități escelente în acastă micã carte, care ar putea avea drept moto: Non multa sed multum.

Lunga praesã pedagogicã a autorului i-a permis să cunósce ce e de lipsã unui copil și nu putem decât a recomenda școlilor elementare acest mic op.

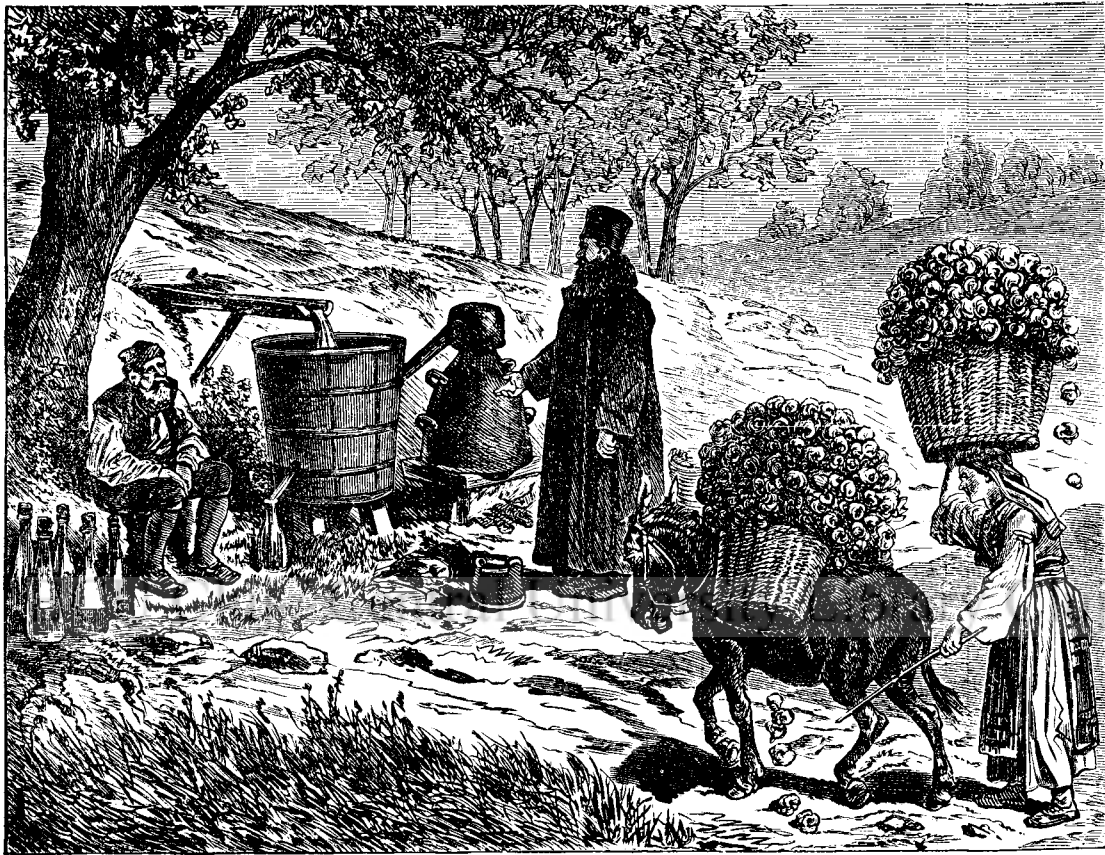
Ca esemplu de cele ce am înaintat, ne permitem a cita un pasagiũ din acastă carte:

Incheiere.

Hotãrirea, ce trebuie să o ia și să o înoescã un creștin adevărat în fiã-care ȳi, este pe scurt acosta:

1. Mẽ hotãrãsc, cã voiũ fi fiũ credincios al lui Dumneȳeu; il voiũ iubi din adãncul sufletului meũ; nu voiũ vãtẽma sãntenia lui prin nici o faptã; voiũ avea deplinã încredere într'ensul; nu voiũ începe nici o lucrare fãrã de a mẽ gãndi mai întâi la densusul și a cere dela densusul ajutorul, darul și bine-cuvẽntarea sa dumneȳeescã;

2. Voiũ asculta de pãrinții și de învătăorii mei și de toți cei mai mari ai mei, nu de frica pedepselor, care aștẽptã pe fii cei rõi, pe scolarii cei rõi și pe toți ómenii cei rõi, ci numai pentru-cã așa e bine și înțeleptesce întocmit de Dumneȳeu, ca cel mai mic și mai neespert să asculte și să se supunã ómenilor mai bêtrãni și cu mai multã esperință și învătăturã;

Prepararea oleului de rose. (Pag. 392.)

3. Voiu lucra fără preget, să-mi înalț sufletul prin învătățuri frumoase și folositoare, și prin fapte nobile, mărețe:

4. Mă voiu feri de lene și de toate apucăturile rele, și voiu fi din contră blând, gata de a face ori-cărui om bine, recunoscător scū mulțamitor, silitor, băgător de sémă, muncitor, fără preget, stăruitor și punctual în săvērșirea lucrurilor mele, ne lăsând nici un lucru de ađi pe mâne:

5. Voiu depărta din sufletul meu cu îngrijire ori-ce simț de ură, de pismă și de răsbunare asupra altor ómeni: ímí voiu da silință să iubese pe toți ómenii ca pe frații mei, ori cum s'ar afla ei în privința averei și a stărei lor sufletesci; mă voiu bucura de binele și fericirea lor și din contră mă voiu întrista din adâncul sufletului meu de necazurile, suferințele și nenorocirile lor, și voiu căuta în tot chipul a le face bine și bucuriă;

6. De m'ă scăpat vre-o mișcare pățimașă, vre-un cuvânt infocat, cu care am rănit inima cui-va: de m'am

făcut cum-va vinovat de paguba cui-va: ímí voiu recunosc cu părere de rău greșala mea, voiu cere iertare pentru vătémarea făcută, și voiu căuta în tot chipul sa reparez scū să pun la loc paguba făcută:

7. Minciuna va fi urită și urgisită înaintea mea; numai adevărul curat și sânt va domni pe buzele mele, și nici o silă, și nici o putere nu va fi în stare a mă face să nu-l spun, decât ar fi de lipsă pentru binele de obște;

8. Numai astfel voiu fi împăcat și liniștit cu inima și sufletul meu: numai luminat cu mîntea și înfrumșetat cu astfel de purtări bune voiu fi folositor mie, părinților, fraților, rudeniilor, prietinelor și tuturor ómenilor, cu care voiu fi în societate: numai astfel voiu fi iubit și plăcut lui Dumnezeu, prețuit și respectat de ómeni și bine-cuvântat de părinți, de patria și națiunea mea, — érá dincolo de mormént voiu moșteni împărția cerurilor, care este gătită tuturor ómenilor înțelepți, buni și drepți. I. P.

Oleul de rose și prepararea lui.

În numărul 12 al fóiei nóstre din anul 1877 la pag. 137 adusesem un articol întitulat: oleul de rose. Mai revenim astăđi asupra acestei materii interesante completându-o cu două ilustrațiuni la pag. 385 și 391. Cea dintăiú represintă o familiă de țeran din Bulgaria culegând rose pentru a pregăti însăși oleul de rose, cel mai căutat și mai favorit articol de parfumeriă.

A doua ilustrațiune se referese la modul simplu de a pregăti acel oleu și tot-odată ne reamintese referințele pacinice în care trăiaú ómenii de diferite credințe religioase în Bulgaria înainte de erumperea resboiului oriental.

Ea ne representă o scenă adevărată, ce a văđut Kunitz în călătoria sa prin Bulgaria, însoțit de un bulgar. „Făcend o mică cotitură“, ăice densus. „soțul meu mă conduse după o costă plăcută a unei coline, unde spre marea mea mirare, aflai pe un spiritual și pe un ture bētrēn, ocupați în cea mai bună înțelegere cu destilarea oleului de

rose. Era o scenă acēsta din cele mai amicabile. Fetișora popi tocmai adusesse într'un coșuleț rose de un miros escelent pentru cazanul, care era înfierbântat și din care mergea o tévă printr'o puțină de răcit.

Dintr'un isvor repede și șgomotos curgea în continuu apă rece în puțină: ér lângă ea ședea tureul și primia în nisce sticle esența oleoasă și odoriferă. Procesul arătat, se face tot în mod așa de primitiv ca și în Kazanlic, e însē mai pitoresc.

Până ce am fost ocupat cu acēsta, aflai, că Travna este unicul loc pe partea nordică a Balcanilor, unde se produce oleu de rose și că popa Stefan pōrtă grija de destilarea lui pentru cei trei cultivători, cari produc la olaltă pentru negoț 1¼ până la 1½ kilograme de oleu.

Bunul popă ímí dete la despărțire o sticlută „za spomenj“ (de suvenire).“

V a r i e t a ț i.

Degetul cel mare a fost tot-déuna distins între celelalte degete. Grecii í-l numiaú antimănă, Romanii degetul de mare valóre (pollex). La Romanii lățimea degetului celui mare a servit ca măsură, cam de 3 centimetri. Până astăđi Româniú țeranii șocotesc lățimea degetului mare ca o măsură de un policar, de unde și numele policarului pentru acest deget. Șórtea unui gladiator roman rănit și învins depindea dela voia spectatorilor, cari închideau degetul cel mare scū „policarul“, când voiaú să-l agrățieze, dincontră deschideau acest deget și-l ridicau însus, când voiaú ca el să primiască încă o lovitură de mórte din partea combatantelui scū. În viața de tóte dílele ridicarea ambelor degete însēmna la Romanii un afect deosebit de simpatiiú și de bună-voință, scū o laudă: plecarea în jos a ambelor însemna din contră un disfavor, o disgrăția. Până astăđi încă nu e desradăcinată cu totul superștițiunea de a purta cu sine degete străine, ca semn bun la jocuri de hasard și la alte întreprinderi. De asemenea se crede că semnele albe de pe unghia degetului mare însemnăú noroc. În cabinete de rarități mai poți da încă peste degete de acestea îmbrăcate în aur, scū în argint, și după cum am amintit deja le pōrtă unii în buzunar, cređend că le aduc noroc la joc. Acēstă credință predomnesce cu deosebire la hoști, cari cred, că pot deveni invisibili prin acest miđloc. Birtași, a căror afacere mergea tare bine au fost acusați, că posed astfel de degete. În evul mediú era obiceiú de a purta în

degetul mare un inel, care servia tot-odată și ca sigil; ba uneori se apăsa pe documente numai cu degetul mare în loc de sigil; astăđi însē acest rol a trecut la „arătător“, scū la degetul de lângă cel mare.

Un obiceiú original al Babilonenilor era următorul: În fiă-care an trebuiaú să se adune într'o dí anumită tóte fetele de măritat într'o piață, unde veniaú și bărbații, cari voiaú să se însóre. Aici apărea și un crainic (telal) care licita pe rēnd pe tóte fetele, începēnd cu cea mai frumoasă, pentru care țiresce oferiau cei mai bogati Babiloneni. După-ce se licitaú tóte fetele frumoase, se purta grija și pentru cele urite, apucând procedura întōrsă: cel ce lua o fată urită, mai primia și bani; mai mulți bani primia țiresce acela, care lua pe cea mai urită. Baniú acestia se luaú din sumele încasate pentru frumoase, și astfel cele frumoase măritaú pe cele urite.

Un obiceiú la Curđi. La Curđi nici un bărbat, fia de ori ce poziția înaltă și etate înaintată, nu pōte face pasul căsătoriei fără consimțimēntul părinților. De aceea amorul și stima jōcă în ast cas numai un rol secundar, de óre-ce de multe ori se întēmplă, că mirele nu și-a veđut pe alēsa sa până în momentul logodirei, care se celebrēză cu mare pompă și este obligătore pentru ambele părți. La timpul precisat amicele și rudeniile miresei o duc cu alaiú la mire, care o ascēptă la pragul ușei și o conduce pe umere în casă.